

ПРОБЛЕМИ У ОРГАНІЗАЦІЇ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ДО ВИКОНАННЯ МИРОТВОРЧИХ ЗАВДАНЬ У РЕСПУБЛІЦІ ІРАК

Розглядаються недоліки в організації психологічного забезпечення підготовки військовослужбовців військової служби за контрактом до виконання миротворчих завдань у Республіці Ірак.

Ключові слова: професійно-психологічний відбір, морально-психологічний стан.

Рассматриваются недостатки в организации психологического обеспечения подготовки военнослужащих военной службы по контракту к выполнению миротворческих заданий в Республике Ирак.

Ключевые слова: профессионально психологический отбор, морально-психологическое состояние.

Досвід участі Збройних Сил України в міжнародних миротворчих операціях свідчить, що така участь є окремим завданням воєнно-політичного характеру і вимагає від особового складу Збройних Сил: специфічної підготовки відповідного рівня (політичної, правової, мовної, психологічної тощо) для проведення кожної операції; готовності до виконання не властивих для військовослужбовців функцій, що обумовлені мандатом ООН; готовності до виникнення нештатних ситуацій і непередбачених обставин під час виконання своїх обов'язків, які вимагатимуть неадекватних дій від усього особового складу миротворчих контингентів і персоналу, починаючи від командної ланки і закінчуючи рядовими; спроможності приймати рішення і діяти за рамками, визначеними мандатом ООН; оперативного управління і контролю за особовим складом контингенту з боку відповідних підрозділів Генерального штабу Збройних Сил України; відповідного рівня оперативної і технічної підготовки та сумісності, який передбачав би оволодіння штабними процедурами, технікою і, можливо, зброєю інших держав, що беруть участь в міжнародній миротворчій діяльності.

Підготовка миротворчих підрозділів повинна бути спрямована на забезпечення їх готовності у стислі терміни до виконання завдань під час миротворчих операцій, а також створення резерву високопрофесійних військовослужбовців Сухопутних військ Збройних сил України [1,2].

Аналіз змісту завдань військового характеру, які виконуються на всіх етапах проведення міжнародних миротворчих

операцій, показує, що кожне окреме завдання вимагає індивідуального планування, окремої ретельної підготовки особового складу (військовослужбовців всіх категорій), окремого матеріального та технічного забезпечення у відповідності із специфікою умов, в яких ці завдання виконуються. Подібна підготовка дає змогу більш ефективно проводити самі операції та зводити до мінімуму витрати і незворотні втрати від непередбачуваних дій як самих конфліктуючих сторін, так і миротворців [4].

Таким чином, підготовка миротворчих підрозділів - це один із найважливіших аспектів розвитку теорії та практики миротворчої діяльності Збройних сил України у різних аспектах: військовому, правовому, історичному, психологічному і педагогічному. З урахуванням зазначеного, у Сухопутних військах Збройних сил України мають бути обґрунтовані психологічні основи морально-психологічного забезпечення підготовки миротворчих підрозділів та виконання ними миротворчих завдань.

Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить, що на даний час у наукових дослідженнях не знайшла достатньо повного відображення проблема покращення якості змісту і організації психологічного забезпечення миротворчої діяльності військовослужбовцями Сухопутних військах Збройних сил України.

Отже, у нашій статті поставлено таке наукове завдання: проаналізувати недоліки в організації психологічного забезпечення підготовки військовослужбовців військової служби за контрактом до виконання миротворчих завдань у Республіці Ірак.

Наприклад, в ході проведення професійно-психологічного відбору військовослужбовців військової служби за контрактом у миротворчі підрозділи 6 *омбр* було виявлено ряд суттєвих недоліків, які негативно впливали на якість відбору військовослужбовців та хід їх підготовки до виконання миротворчих завдань [3].

1. Професійно-психологічний відбір у військових комісаріатах та військових частинах практично не проводився, психічні якості кандидатів глибоко не вивчалися, звітні матеріали щодо проведення цієї роботи у більшості „Особових справах” кандидатів були відсутні. Карта професійно-психологічного відбору кандидата для проходження військової служби за контрактом заповнювалась формально, не розкриваючи зміст розділів: психологічний та психофізіологічний відбір.

2. Відсутність відпрацьованої та затвердженої системи відбору кандидатів у миротворчі підрозділи на рівні Збройних Сил, або Сухопутних військ, штучно створений брак часу для вивчення особистості військовослужбовців, зневажливе ставлення більшості командирів до якісного професійного відбору, суб'єктивізм та протекціонізм з боку посадових осіб військових комісаріатів, командирів військових частин у прийомі військовослужбовців у миротворчі підрозділи призводили до того, що в підрозділи попадали військовослужбовці, які за своїми морально-діловими якостями не гідні проходити службу у миротворчих підрозділах. Свідченням тому є те, що в ході підготовки майже кожен 4 військовослужбовець військової служби за контрактом був відрахований зі складу миротворчих підрозділах за різними причинами, в тому числі і за порушення військової дисципліни.

3. Командування бригади у зв'язку з віддаленістю місць формування механізованих батальйонів від управління бригади, не могло дієво контролювати хід відбору та процес підготовки військовослужбовців цих підрозділів, проведення заходів правовиховної та військово-соціальної роботи з військовослужбовцями батальйонів, у зв'язку з чим і виникали проблемні питання,

вирішенням яких займалися представники управління та відділів управління оперативного командування.

4. Кошти на організацію та проведення заходів морально-психологічного забезпечення, оргтехніка для органів виховної роботи виділялися із значним запізненням.

5. Більшість командирів підрозділів не були навчені специфіці роботи з військовослужбовцями військової служби за контрактом і не могли позитивно впливати на стан військової дисципліни у військових колективах.

6. Через відсутність повної інформації про діяльність військовослужбовців всіх категорій в Іраку, особовий склад не мав чіткого уявлення про свої майбутні завдання.

7. В Програмі підготовки та бойового злагодження підрозділів, які призначені для виконання завдань у складі миротворчих контингентів, відпрацьованій на той момент у Головному командуванні Сухопутних військ Збройних сил України, питання психологічної підготовки військовослужбовців до дій в екстремальних умовах не розкривалися. Відповідно, в ході проведення занять з особовим складом, заходи різних видів психологічної підготовки або не проводились, або проводились на низькому рівні.

8. Військовослужбовці військової служби за контрактом практично не залучалися до обговорення різних питань життєдіяльності та підготовки, що негативно впливало на морально-психологічний стан особового складу та згуртованість підрозділів.

На морально-психологічний стан особового складу миротворчих підрозділів в ході підготовки впливали:

- нервозність та невизначеність організаційного періоду;
- тривала відсутність можливості особистого спілкування військовослужбовців із членами сімей;
- відсутність у військовослужбовців стовідсоткової впевненості в тому, що саме вони поїдуть виконувати миротворчу місію;
- негативна інформація про суспільно-політичну обстановку та життєдіяльність українських військовослужбовців в Іраку, яка доходила до військовослужбовців бригади;

Питання психології

- напружена бойова підготовка вдень і вночі. Особливо важко це сприймали військовослужбовці, які служили у не бойових частинах та підрозділах забезпечення тощо;

- відсутність повної інформації про різні види забезпечення та вирішення соціальних проблем військовослужбовців миротворчих підрозділів та членів їх сімей;

- ігнорування командуванням підрозділів запитів та проблем військовослужбовців, грубість та зневага командирів (начальників);

- відсутність вичерпної інформації про діяльність та завдання, що будуть виконуватись в Іраку;

- низький рівень психологічної підготовки військовослужбовців до дій в екстремальних умовах.

На підставі проведеного аналізу недоліків в організації психологічного забезпечення відбору та підготовки військовослужбовців до виконання миротворчих завдань в Республіці Ірак та з метою покращення якості проведення морально-психологічного відбору військовослужбовців для проходження служби у складі миротворчих підрозділів та покращення морально-психологічного стану військовослужбовців в ході підготовки до виконання миротворчих завдань, вважається за доцільне:

1. Відпрацювати та затвердити відповідними наказами докладну інструкцію щодо професійно-психологічного відбору кандидатів для проходження служби у складі миротворчих підрозділів та програму психологічної підготовки військовослужбовців миротворчих підрозділів у відповідності до змісту "Програми підготовки та бойового злагодження підрозділів, які призначені для виконання завдань у складі миротворчих контингентів".

2. Необхідно налагодити і підтримувати постійний обмін всебічною інформацією з миротворчими підрозділами за кордоном з метою своєчасної корекції процесу підготовки. До цієї роботи доцільно залучати військовослужбовців, які вже виконували завдання у складі миротворчих сил.

3. На посади командирів взводів та рот доцільно відбирати офіцерів, які проходять

службу на посадах командирів рот та заступників командирів батальйонів відповідно; у військовому званні не нижче капітана, тобто тих, хто має певний практичний досвід не тільки служби, а й керування військовими колективами військовослужбовців військової служби за контрактом.

4. Підготовку офіцерів миротворчих підрозділів необхідно проводити до того, як починається відбір військовослужбовців військової служби за контрактом для того, щоб командири (начальники) з перших днів приймали безпосередню участь у відборі та вивченні підлеглих, а в ході підготовки самі проводили навчання, а не виглядали в очах підлеглих, як такі, що нічого не вміють і не знають.

5. Необхідно до початку підготовки забезпечувати миротворчі підрозділи необхідними коштами та оргтехнікою для проведення повноцінного навчального процесу.

6. З метою агітації бажаючих проходити службу у миротворчих підрозділах на посадах військовослужбовців військової служби за контрактом, особливо у дійсно "гарячих точках", доцільно періодично, на високому професійному рівні знімати рекламні фільми про життєдіяльність наших миротворців і демонструвати їх на центральних та місцевих каналах, а не тільки у військових програмах.

7. Доцільним є своєчасне та аргументоване спростування негативної інформації про події з нашими миротворцями з боку посадових осіб, які є авторитетними для військовослужбовців, а не заборона на її розповсюдження.

8. Необхідно відходити від застарілих методів партійно-політичної роботи, коли головна увага при перевірці готовності офіцерів виховних структур оцінюється за кількістю і якістю відпрацьованих "паперів" та наочної агітації.

Досвід участі Збройних Сил України в міжнародних миротворчих операціях свідчить, що морально-психологічний стан особового складу, рівень військової майстерності, бойового уміння в значній мірі буде залежати від ефективності організації і проведення заходів психологічного забезпечення, всебічного забезпечення

Питання психології

особового складу в ході підготовки до виконання місії, виявлення і розв'язання соціальних проблем, створення та підтримання позитивної соціально-психологічної обстановки під час підготовки серед членів сімей військовослужбовців.

Окремими напрямками подальших

науково-педагогічних досліджень, які потребують науково-методичного обґрунтування, можуть бути такі: визначення цілей, принципів і змісту психологічного забезпечення виконання миротворчих завдань.

Література

1. Наказ Міністра оборони України від 25 жовтня 2004 року №485 “Про затвердження Інструкції про підготовку миротворчих контингентів і миротворчого персоналу ЗС України для участі у ММО”.
2. Підготовка та ведення миротворчих дій миротворчими контингентами та миротворчим персоналом Збройних сил України : метод. посіб. – К. : ННДЦОТВБУ, 2004. – 106 с.
3. Голик М. М., Романишин А. М. Морально-психологічне забезпечення миротворчих операцій. Частина 1 : навч.-метод. посіб. / М. М. Голик, А. М. Романишин. – Л. : ЛІСВ, 2007. – 131 с.
4. Хацановський В. С. Миротворча діяльність Збройних Сил України: досвід, теорія, практика : навч.-метод. посіб. / В. С. Хацановський. – К. : НАОУ, 2006. – 123 с.

A. Romanishin the candidate of pedagogical science

PROBLEMS OF THE ORGANIZATION OF PSYCHOLOGICAL SUPPLY IN THE PREPARATION OF SERVICEMEN TO CARRY OUT THE PEACEKEEPING TASKS IN THE REPUBLIC OF IRAQ

The preparation of peacekeeping units is one of the most important aspects of the developing of the theory and practice of the peacekeeping activity of the Armed Forces of Ukraine in different spheres: military, lawal, historical, psychological and pedagogical. Taking into account noticed above, in the Ukrainian Army the psychological basis of the moral psychological supply in the preparation of peacekeeping units must be lightened up. The analysis of the psychological and pedagogical literature shows that the problem of the improvement of the quality of the context and organization of the psychological supply of the peacekeeping activity performed by the servicemen of the Ukrainian Army is not satisfied enough.

In this article some faults in the organization of psychological supply in the preparation of the Ukrainian servicemen to the contract service in performing Peace-keeping operations in Iraq were analysed and also some recommendations for improvement of the quality providing the moral-psychological conditions of servicemen were done.

Key words: professionally psychological selection, morally psychological the state.